

Cenacul de dramaturgie

9 mai 1988

„Cînd ai s-o
cunoști
pe Luiza“
de
Ștefan
Dimitriu

Cea de-a patra ședință a cenacului de dramaturgie al revistei **Teatrul** (9 mai 1988), consacrată piesei de debut a lui Ștefan Dimitriu, **Cînd ai s-o cunoști pe Luiza**, s-a desfășurat în fața unui public neașteptat de numeros și de participativ, care a avut bunăvoința să se distreze „ca la teatru“, de-a lungul întregului spectacol-lectură, realizat, și de astă dată, de minunații actori ai Teatrului Giulești (Costel Gheorghiu, Iuliana Ciugulea și Bogdan Stanoevici), conduși cu măiestria-i recunoscută de regizorul Tudor Mărăscu. Hohotele de ris și ropotele de aplauze de pe „parcurs“, și mai cu seamă manifestarea generală și zgomotoasă de simpatie de la sfîrșit, care ar putea fi echivalată cu opt pînă la zece chemări la rampă, într-un spectacol normal, cu scenă, decor și cortină, i-au îmbujorat de emoție chiar și pe actori, chiar și pe regizor, chiar și pe directoroarea Teatrului Giulești, Elena Deleanu, gazdă de-acum tradițională pentru ședințele acestui cenacul.

Cît despre autor...

Dar ce poate să spună, într-o asemenea situație, un autor care trebuie să-și scrie cronica propriului debut? Pentru că, este momentul s-o știți, gluma pe care-am făcut-o, **pour la bonne bouche**, în cronica precedentă, a fost luată în serios de către președintele cenacului, Paul Tutungiu. Și iată-mă acum pus față-n față nu numai cu un maldăr întreg de însemnări, dar și cu propria-mi conștiință, în încercarea de-a vă reda o imagine cît mai exactă a celor petre-

cute în această ședință, în care am fost obligat, prin forța împrejurărilor, să mă privesc și dinăuntru și din afară.

Pentru a nu fi acuzat, cumva (în primul rînd, de către mine însumi), de „încălcarea neutralității“, voi recurge la o „inventariere“ a principalelor opinii, în ordinea în care ele au fost exprimate.

Traian Șelmaru — După ce și-a manifestat satisfacția de-a fi urmărit, cu cel mai viu interes, această **comedie lirică**, „așa cum nu există multe în teatrul românesc contemporan“, și după ce-a felicitat trupa giuleșteană pentru „seriozitatea acestei veritabile puneri în scenă“, vorbitorul a spus: „Avem de-a face cu un autor spiritual, care-și caracterizează fiecare personaj prin modul său de a fi, fiecare avîndu-și hazul și lirismul său. O piesă perfect încheată, surprinzătoare nu numai pentru un debutant. Ar trebui cunoscută de secretariatele literare din întreaga țară. Ea dovedește seriozitatea cu care revista **Teatrul** selecționează piesele puse în dezbatere“. După cîteva alte aprecieri de amănunt, vorbitorul a încheiat astfel: „Particip cu dragoste frățască la lansarea acestei comedii lirice, plină de-o frumusețe renescentistă“.

Florin Nicolau — Asociindu-se celor spuse mai înainte, a continuat: „Sînt surprins să constat la un debutant o asemenea tehnică ireproșabilă, lucru foarte important pentru dramaturgia noastră, care nu excelează în acest domeniu. Cele trei personaje ale piesei sînt trei caractere pregnante, cu trăsături distincte, pe care autorul le dezvoltă impecabil. Ingeniozitate deosebită în minuirea intrigii, cu numeroase momente surprinzătoare. Personaje pline de umanitate, dialog de-a dreptul fără cusur. Cu aceeași tehnică, autorul poate realiza piese

În fotografii: Iuliana Ciugulea, Costel Gheorghiu, Tudor Mărăscu, Bogdan Stanoevici și autorul — Ștefan Dimitriu

Acțiunile revistei „Teatrul“

axate pe idei din ce în ce mai profunde”. **Valentin Hossu-Longin** — După ce a arătat că autorul s-a exersat, de fapt, în proza sa de până acum, în „dialog, umor și aprofundarea caracterelor”, a spus: „Avem de-a face cu un poem dramatic, în sensul cel mai nobil al cuvintului, în care ni se vorbește despre niște oameni foarte apropiați nouă. Felul în care a fost condusă întreaga acțiune este cel mai important câștig al piesei. Bătrînul profesor, care rostogolește de fapt bulgărele de zăpadă, se află într-o permanentă stare de mirare asupra tuturor celor ce se întîmplă în jurul său, provocînd pe de o parte mult haz și dezvăluindu-și, în același timp, o rară frumusețe sufletească. Dialog de excepție, aproape fără fisuri. Construcție originală, bazată pe o tehnică de mare finețe. În fond, avem de-a face cu trei schițe dramatice, în doi, independente una de alta, legate însă ingenios, la sfîrșitul fiecăreia dintre ele, prin intervenția celui de-al treilea personaj”. **Arie Matache** — „O comedie lirică, așa cum i s-a spus, pe care sîntem obligați s-o tratăm cu toată seriozitatea, așa cum merită. O metaforă extrem de sugestivă — aceea a dogului arlechin — dusă cu brio pînă la sfîrșit. Piesa se susține prin nerv, prin dialog, prin individualitatea personajelor. Un har deosebit al dialogului, care te cucerește de la-nceput și pînă la sfîrșit. Există, desigur, și unele scene care ar putea lipsi, cu toate că nu parazitează în mod supărător. Dar asta se va vedea mai bine, la o eventuală punere în scenă. Cert este că ne aflăm în fața unui debut mai mult decît interesant”. **Aurelia Boriga** — După ce-a apreciat că are de-a face cu „un text bun, care exploatează foarte bine replica”, și-a manifestat apetența pentru o „mai mare încărcătură de idei”. „Pe mine mă interesează în cel mai înalt grad ideea — a spus vorbitoarea — și nu succesiunea unor lovituri de teatru”. **Bogdan Popescu** — „Piesa oferă o perspectivă — alta decît cele de pînă acum. Ea vorbește în numele omenescului și-al adevărului”. Totuși, după opinia sa, „umorul, de care nu duce lipsă, trebuia dublat de mai mult sarcasm, în stare să spargă anumite ziduri de indiferență și neputință”. **Romulus Vulcănescu** — „Sînt convins că un scriitor adevărat este un poliscriitor. De aceea, nici nu mă mir de reușita acestui debut dramatic. Este evident că acumulările romancierului l-au slujit impecabil pe dramaturg”. Apreciind, ca mai toți cei de față, că a asistat nu la o simplă lectură, ci la un spectacol adevărat, vorbitorul a spus în continuare: „Piesa de față ne prezintă o profitabilă confruntare între generații, prin intermediul a trei medici. Dar problema este de mare actualitate nu numai pentru medicină”. Arătînd apoi că „nici teatrul și nici ro-

manul nu sînt lansate de critici, ci de public”, vorbitorul a spus în încheiere: „Ca spectator, plec de-aici într-o stare de meditație și euforie, cu senzația că am descoperit laturi ale existenței la care nu mă gîndisem pînă acum”. **Lucia Dumitrescu-Codreanu** — Considerînd piesa ca pe un „duel contrapunctic al ideilor”, vorbitoarea a arătat că „tensiunea dramatică este dată aici de căutarea ființei — prînsă în desîșul faptelor cotidiene —, în sine și pentru sine. Ce sîntem, încotro mergem? acestea sînt întrebările grave ale piesei, care apelează uneori la situații-limită, pentru a construi și nu pentru a demola ființa umană. Mesajul piesei: Devino nu însuși!” Profesorul i s-a părut cel mai frumos personaj. Prin „jocul” său, de *homo ludens*, el încearcă tot timpul să descopere un sens mai adînc, o logică nouă a vieții. În concluzie, a spus vorbitoarea, „ne aflăm în fața unei parabole despre căutarea drumului în viață, prin înalte repere morale. O realizare de mare frumusețe artistică”. **Ana Vlădescu** — „Îmi pare rău că nu sînt mai tinără, ca să pot juca rolul fetei!” **Eugenia Busuioceanu** — A fost de părere că în toate cele patru ședințe de pînă acum s-au citit piese foarte interesante, ceea ce vorbește de la sine despre rigurozitatea selecției. Cît despre piesa în discuție: „Mă așteptam să regăsesc în ea subiectele grave din romanele acestui autor. Constat, însă, că pot exista comedii lirice la fel de adînc implintite în viață ca și marile drame”. **George Muntean** — A arătat că piesa „are exact atîtea idei cite-i trebuie”, că autorul „a vrut să ne prezinte o comedie bună, originală, și asta a și făcut” și că „există destul de multă literatură în această comedie lirică”. **Adrian Petringeanu** — Întorcîndu-se la cuvîntul de început, al lui Traian Șelmaru, și arătînd că piesa pusă în discuție este „o comedie lirică antrenantă, plină de situații imprevizibile, bazată pe un text foarte bine scris, cu o replică scăpărătoare”, vorbitorul a spus: „Atît timp cît putem avea surpriza să descoperim, într-o ședință obișnuită de cînaclu, asemenea debuturi dramatice, n-avem a ne teme de viitorul teatrului nostru”.

În încheiere, **Paul Tutungiu** a subliniat că diagnosticul de „comedie lirică” i se pare și lui cel mai potrivit, piesa nefiind nici mai mult, nici mai puțin decît o pretînd rigorile genului. Nu este un text cu „trape” sau cu nu știu cîte niveluri de lectură, dar, „prin seninătatea și prospețimea construcției, autorul debutează excelent, aducînd o boare proaspătă în specia abordată ca atare”.

Replica serii aparține, credem, Eugeniei Busuioceanu: „Și eu am o piesă din astea, care se joacă de cîteva luni, la Bîrlad, cu casa închisă!”

Ștefan DIMITRIU